

Euroopan ympäristön tila ei ole hyvä: suurimpia haasteita ovat luontoon kohdistuvat uhat ja ilmastonmuutoksen vaikutukset

Kasvihuonekaasupäästöjen ja ilmansaasteiden vähentämisessä on edistytty merkittävästi, mutta Euroopan ympäristön tila, varsinkin Euroopan luonnon tila, ei ole kokonaisuudessaan hyvä. Luonto pilaantuu edelleen, sitä käytetään kestävästi ja luonnon monimuotoisuus vähenee. Myös kiihtyvän ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat polttava haaste.

Euroopan ympäristön tilaa on arvioitu Euroopan ympäristökeskuksen (EEA) tänään julkaisemassa Euroopan ympäristö 2025 raportissa. Useimpien ympäristösuuntausten näkymät ovat huolestuttavia, ja ne aiheuttavat suuria riskejä taloudelliselle hyvinvoinnille, turvallisuudelle ja elämänlaadulle.

Raportissa korostetaan, että ilmastonmuutos ja ympäristön pilaantuminen ovat suora uhka Euroopan kilpailukyvyille, joka on riippuvaista luonnonvaroista. Luonnonvarojen suojeleminen, ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä saastumisen vähentäminen vahvistavat luonnosta riippuvaisten keskeisten toimintojen, kuten ruokaturvan, juomaveden ja tulvasuojelun, kestävyttä.

Raportissa kehoitetaan tehostamaan sellaisten politiikkojen ja pitkän aikavälin kestävyttä edistävien toimien toimeenpanoa, joista on jo sovittu Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa. Nämä toimet ovat linjassa Euroopan komission kilpailukykykompassin painopisteiden kanssa, erityisesti innovaatioiden, hiilestä irtautumisen ja turvallisuuden osalta.

Euroopan unioni on maailmanlaajuinen edelläkävijä ilmastotoimissa, sillä se on vähentänyt kasvihuonekaasupäästöjään ja fossiilisten polttoaineiden käyttöään ja

kaksinkertaistanut uusiutuvien energialähteiden osuuden vuodesta 2005. Myös ilmanlaadun parantamisessa sekä jätteiden kierrätyksen ja resurssitehokkuuden lisäämisessä on edistytty hyvin viimeisten 10–15 vuoden aikana, raportissa todetaan. Toivoa antaa myös edistyminen monissa tekijöissä, joiden avulla voidaan siirtyä kohti kestäväää kehitystä. Niitä ovat muun muassa innovointi, vihreä työllisyys ja kestävä rahoitus.

Luonnon suojeleminen on investointi Euroopan kilpailukykyyn, resilienssiin ja hyvinvointiin

Puhtaasta, oikeudenmukaisesta ja kilpailukykyisestä siirtymästä vastaava komission johtava varapuheenjohtaja **Teresa Ribera** toteaa: ”Tämä raportti on selkeä muistutus siitä, että Euroopan on pidettävä kurssinsa ja jopa nopeutettava ilmasto- ja ympäristötavoitteidemme saavuttamista. Viimeaikaiset sään ääri-ilmiöt osoittavat, kuinka hauraita hyvinvoinnistamme ja turvallisuudestamme tulee, kun luonto pilaantuu ja ilmastovaikutukset voimistuvat. Ilmastotavoitteiden lykkääminen tai viivyttäminen vain lisääisi kustannuksia, pahentaisi eriarvoisuutta ja heikentäisi selviytymiskykyä. Luonnon suojeleminen ei ole kustannus. Se on investointi kansalaistemme kilpailukykyyn, resilienssiin ja hyvinvointiin. Jos tehostamme toimia nyt, voimme rakentaa entistä puhtaamman, oikeudenmukaisemman ja kestävämmän Euroopan tuleville sukupolville.”

Ympäristöasioista, vesiresilienssistä ja kilpailukykyisestä kiertotaloudesta vastaava komission jäsen **Jessika Roswall** sanoo: ”Vaikka edistystä on tapahtunut, ympäristömme nykyinen tila toimii selkeänä toimintakehotuksena saastumisen vähentämisen, luonnon ennallistamisen ja monimuotoisuuden suojelun jatkamiselle. Ympäristön ja talouden välistä yhteyttä on arvioitava uudelleen ja luonnonsuojelua on tarkasteltava kustannuksen sijaan investointina. Terve luonto on terveen yhteiskunnan, kilpailukykyisen talouden ja resilientin maailman perusta, minkä vuoksi EU on sitoutunut pitämään kiinni ympäristösitoumuksistaan.”

Ilmastotoimista, nettonollatavoitteesta ja puhtaasta kasvusta vastaava komission jäsen **Wopke Hoekstra** toteaa: ”Tämä raportti vahvistaa, että EU:n on entistäkin tärkeämpää pitää kiinni tiukoista ilmastotavoitteistaan. Nopeimmin lämpenevänä maanosana Eurooppa on kokenut omakohtaisesti ilmastomuutoksen tuhoisat vaikutukset – viimeksi kesällä riehuneissa ankarissa maastopaloissa. Toimimatta jättämisen kustannukset ovat valtavat, ja ilmastomuutos on suora uhka kilpailukyvyillemme. Kurssissa pysyminen on olennaisen tärkeää taloutemme turvaamiseksi.”

Euroopan ympäristökeskuksen pääjohtaja **Leena Ylä-Mononen** toteaa: ”Meillä ei ole varaa lipsua ilmasto-, ympäristö- ja kestävyystavoitteistamme. Yhdessä 38 maan kanssa laaditussa ympäristön tilaa koskevassa raportissa esitetään selkeästi tieteeseen perustuvaa tietoa ja osoitetaan, miksi meidän on toimittava. Meillä Euroopan unionissa on politiikat, välineet ja tietämys sekä vuosikymmenten kokemus yhteistyöstä kestävään kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tulevaisuutta muokataan tämän päivän teoilla.”

Talouden ja ympäristön yhteyksiä arvioitava uudelleen

Luonnon monimuotoisuus vähenee Euroopan maa-alueiden, makean veden ja merien ekosysteemeissä. Se johtuu kestävämmien tuotanto- ja kulutustapojen aiheuttamista jatkuvista paineista erityisesti ruokajärjestelmässä. Raportin mukaan Euroopan luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien tilan heikkenemisen odotetaan jatkuvan, eikä sovitteja poliittisia tavoitteita todennäköisesti saavuteta vuoteen 2030 mennessä.

Myös Euroopan vesivaroihin kohdistuu suuria paineita, ja vesipula vaikuttaa kolmasosaan Euroopan väestöstä ja alueesta. Raportissa todetaan, että terveiden vesiekosysteemien ylläpitäminen, valuma-alueiden suojelu ja pohjavesivarojen täydentymisen varmistaminen ovat ratkaisevia tekijöitä Euroopan tulevan vesiresilienssin varmistamiseksi.

Eurooppa on maapallon nopeimmin lämpenevä maanosa. Ilmasto muuttuu hälyttävän nopeasti, mikä uhkaa turvallisuutta, kansanterveyttä, ekosysteemejä, infrastruktuuria ja taloutta. Ilmastoon liittyvien katastrofien yleistyminen ja laajentuminen sekä tieto siitä, että ilmasto muuttuu edelleen EU:n kunnianhimoisista hillitsemistoimista huolimatta, osoittavat, että eurooppalaista yhteiskuntaa ja taloutta on mukautettava kiireellisesti. Samalla on varmistettava sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Raportin mukaan nämä suurimmat haasteet edellyttävät talouden ja luonnonympäristön, maan, veden ja luonnonvarojen välisten yhteyksien uudelleenarviointia. Kilpailukykyisen talouden ja Euroopan kansalaisten elämänlaadun ylläpitäminen on mahdollista vain ennallistamalla Euroopan luonnonympäristö.

Materiaalit kiertoon ja hiili pois taloudesta

Raportissa todetaan, että tuotanto- ja kulutusjärjestelmiin on tehtävä kiireellisesti muutoksia. Niitä ovat hiilen vähentäminen taloudessa, kiertotalouteen siirtyminen, saasteiden vähentäminen ja luonnonvarojen vastuullinen hallinta. EU:n politiikoista, muun muassa vihreän kehityksen ohjelmasta, saadaan selkeä väylä kohti kestävä kehitystä.

Raportissa viitataan erityisesti elinympäristöjen ennallistamiseen luontopohjaisten ratkaisujen avulla, jotka lisäävät resilienssiä ja tukevat ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa. Raportissa korostetaan myös, että talouden keskeisillä aloilla, erityisesti liikenteessä, on vähennettävä hiilidioksidipäästöjä ja maatalouden päästöihin on puututtava.

Kiertotalouden tehostaminen voi vähentää Euroopan riippuvuutta energian ja kriittisten raaka-aineiden tuonnista. Euroopan teollisuuden digitaaliseen ja vihreään siirtymään investoimalla Eurooppa voi lisäksi parantaa tuottavuuttaan ja nousta maailmanlaajuisesti johtavaksi toimijaksi vihreiden innovaatioiden alalla. Siten voidaan myös kehittää teknologioita, joilla pystytään vähentämään

hiilidioksidipäästöjä aloilla, joilla niiden poistaminen on vaikeaa, kuten teräs- ja sementtiteollisuudessa.

Uusiutuva energia ja erinomainen ilmanlaatu ovat Suomen vahvuuksia

Ympäristöministeriön tutkimusjohtaja ja Euroopan ympäristökeskuksen hallintoneuvoston varapuheenjohtaja **Laura Höijer** kertoo Suomen tilanteesta: ”Ympäristö ja luonto ovat keskeinen osa myös Suomen kilpailukykyä, resilienssiä, turvallisuutta ja elämän laatua. Suomen vahvuuksia ovat erinomainen ilmanlaatu, uusiutuvan energian nopea kasvu ja kunnianhimoinen hiilineutraaliustavoite. Raportti kuitenkin osoittaa, että myös Suomen ympäristön tilassa on useita ongelmia. Suurimpia haasteita ovat luonnonvarojen suuri kulutus, kiertotalouden hidas eteneminen, heikentyneet hiilinielut, luontokadon jatkuminen ja liikenteen päästövähennysten heikko edistyminen.”

Suomen tilannetta, haasteita ja mahdollisuuksia tarkastellaan tarkemmin raportin kansallisessa julkistustilaisuudessa 6.10.

Seitsemäs raportti Euroopan ympäristön tilasta

Euroopan ympäristökeskus (EEA) julkaisee ympäristön tilaa koskevan raportin viiden vuoden välein perustamisasetuksensa mukaisesti. EEA on julkaissut näitä raportteja vuodesta 1995 lähtien, ja vuoden 2025 raportti on seitsemäs. Se tarjoaa vankkoja tieteeseen perustuvia näkemyksiä siitä, miten meidän on vastattava eteen tuleviin valtaviin ja monimutkaisiin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, luonnon monimuotoisuuden häviämiseen ja ilman ja veden saastumiseen.

Raportti on laadittu tiiviissä yhteistyössä EEA:n Euroopan ympäristötieto- ja -seurantaverkoston (Eionet) kanssa. Raportti perustuu verkoston johtavien ympäristöalan asiantuntijoiden ja tutkijoiden laajaan osaamiseen, kattaen EEA:n 32 jäsenmaata ja kuusi yhteistyömaata.

Suomen ympäristökeskus (Syke) toimii Eionet-verkoston kansallisena yhteyspisteenä.

Yhteyshenkilöt

Erikoistutkija **Maria Ojanen**, Eionet-verkoston kansallinen koordinaattori,
maria.ojanen@syke.fi, +358295251044

Viestintäpäällikkö **Aino Laine**, aino.laine@syke.fi, +358295252138